

Mia Laiho kok ym.

Lakialoite laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 5 § muutetaan siten, että terveydenhuollon palvelujen lakisääteinen maksuttomuus laajennetaan koskemaan kaikkia alle 18-vuotiaille annettavia terveydenhuollon palveluita.

PERUSTELUT

Tällä hetkellä neuvola, kouluterveydenhuolto sekä terveystieteiden ja suun perusterveydenhuollon palvelut ovat lapsille pääsääntöisesti maksuttomia. Asiakasmaksulain mukaan alle 18-vuotiailta voidaan periä maksuja erikoissairaanhoidosta, päivä- ja yöhoidosta, kuntoutushoidosta, päiväkirurgisista toimenpiteistä, yksilöfysioterapiasta ja poliklinikkakäynneistä lukuun ottamatta käyntiä yhteispäivystyksessä. Laitoshoidosta terveystieteidenkeskuksessa tai sairaalassa peritään maksua kuitenkin vain korkeintaan seitsemältä hoitopäivältä kalenterivuodessa. Lisäksi maksun saa periä terveydenhuollon ammattihenkilön antamista todistuksista ja lausunnoista, jos ne eivät liity potilaan hoitoon, yksityislääkärin läheteellä tehtävistä laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista sekä sairaankuljetuksesta. Perusterveydenhuollossa avosairaanhoidon ja suun terveydenhuollon palvelut ovat alle 18-vuotiaalle pääsääntöisesti maksuttomia.

Maksun perimisen kannalta palvelun käyttäjän iällä on merkitystä, sillä maksujen periminen terveystieteidenpalveluista alaikäiseltä on pääosin kiellettyä tai rajoitettua. Erikoissairaanhoidossa alaikäiseltä voidaan pääsääntöisesti periä maksuja. Lisäksi alaikäiseltä voidaan periä maksu laitoshoidosta. Maksun perimistä on kuitenkin rajoitettu hoitopäivien mukaan. Laitoshoidossa, päivä- ja yöhoidossa ja kuntoutushoidossa terveystieteidenkeskuksessa tai sairaalassa tai sen toimintayksikössä alle 18-vuotiaalta saa periä maksun korkeintaan seitsemältä hoitopäivältä kalenterivuodessa. Sama raja koskee sekä lyhytaikaista että pitkäaikaista laitoshoidoa.

Järjestelmää selkeyttäisi ja yksinkertaistaisi myös se, että alaikäisiltä ei perittäisi maksuja terveystieteidenpalveluista. Alaikäisten terveystieteidenpalvelut ovat jo voimassa olevan sääntelyn nojalla pitkälti maksuttomia. Terveystieteidenpalvelujen maksuttomuus tukisi osaltaan lapsiperheiden taloudellista asemaa. Vaikutukset korostuisivat erityisesti perheissä, joissa lapsi tarvitsee runsaasti sairaanhoidon

Lakialoite LA 81/2020 vp

palveluja tai joissa on useita sairastavia lapsia. Maksuttomuus tukisi myös lapsiperheiden asemaa, kun lapsi tarvitsee runsaasti palveluja.

Palvelujen maksuttomuus myös vähentäisi maksujen perimisestä aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia. Tasasuuruksissa maksuissa laskuttamisen kustannukset voivat nousta hyvinkin korkeiksi yhtä asiakasta kohden, jolloin maksun periminen ei välttämättä olisi kovinkaan tarkoituksenmukaista. Kustannukset tosin vaihtelevat riippuen muun muassa siitä, kuinka automatisoitua laskuttaminen on ja miten se on organisoitu.

Pääministeri Marinin hallitus on antanut eduskunnan käsiteltäväksi asiakasmaksulain osittaisen uudistuksen (HE 129/2020 vp). Uudistuksen tavoite hoidon esteiden poistamisesta ja terveyden tasa-arvon lisääntymisestä on varsin kannatettava. Asiakasmaksulakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että hoitajavastaanotot tulisivat maksuttomiksi perusterveydenhuollossa ja että poliklinikan antamasta tutkimuksesta ja hoidosta ei enää perittäisi maksuja alaikäisiltä asiakkailta.

Marinin hallituksen esityksessä ei ehdoteta alaikäisille annettavien terveysten palvelujen täyttä maksuttomuutta.

Palveluiden maksuttomuus on tärkeä tekijä erityisesti alaikäisten lasten yhdenvertaisuuden edistämisen näkökulmasta. Erityisesti pienituloisten perheiden kohdalla palveluiden maksuttomuudella voidaan keventää lapsen sairastamisesta aiheutuvaa maksutaakkaa.

Varmistamalla saatava hoito ajoissa ja matalalla kynnyksellä voidaan ehkäistä suurempien ongelmien syntymistä. Yhdenvertainen terveysten palveluihin pääsy on turvattava perheen toimeentulosta riippumatta jokaiselle lapselle ja nuorelle.

Sipilän hallituksen esityksen mukaisen terveydenhuollon palveluiden täyden maksuttomuuden arvioitiin kustantavan 32 miljoonaa euroa. Nyt annetussa esityksessä ei ehdoteta alaikäisille annettavien terveysten palvelujen täyttä maksuttomuutta. Esityksessä ehdotetaan sen sijaan, että poliklinikan antama tutkimus ja hoito olisi maksutonta alle 18-vuotiaille, minkä kustannukseksi arvioidaan 22,4 miljoonaa euroa. Erotukseksi nyt esitettävän mallin ja täyden maksuttomuuden välillä tulee n. 10 milj. euroa. Koska asiakasmaksulain muutos tulisi voimaan 1.7.2021, varataan ensi vuodelle 5 milj. euron lisäys alaikäisten maksuttomien terveysten palveluiden toteuttamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 5 §:n 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1329/2010, sekä
muutetaan 5 §:n johdantokappale ja 1 kohta, sellaisena kuin niistä on 5 §:n 1 kohta laissa 1329/2010, seuraavasti:

5 §

Maksuttomat terveystalvelut

Sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, alle 18-vuotiaille annetut terveydenhuollon palvelut ovat maksuttomia. Lisäksi terveydenhuollon palveluista ovat maksuttomia:

1) terveydenhuoltolain (1326/2010) 13—17 §:n, 19 §:n 1 kohdan sekä 20, 24, 27 ja 29 §:n perusteella järjestetyt perusterveydenhuollon palvelut sekä hoitoon kuuluvat aineet ja pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarkoitetut hoitotarvikkeet; maksuja saa kuitenkin periä 18 vuotta täyttäneille annetuista:

- a) avosairaanhoidon ja suun terveydenhuollon palveluista;
 - b) laitoshoidosta ja laitoshoitona annetusta kuntoutuksesta;
 - c) yksilökohtaisesta fysioterapiasta;
 - d) terveydenhuollon ammattihenkilön antamista todistuksista ja lausunnoista silloin kun ne eivät liity potilaan hoitoon; sekä
 - e) yksityislääkärin läheteellä tehtävistä laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista;
-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2021.

Lakialoite LA 81/2020 vp

Helsingissä 9.11.2020

Mia Laiho kok
Juhana Vartiainen kok
Marko Kilpi kok
Mari-Leena Talvitie kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Paula Risikko kok
Kari Tolvanen kok
Sari Tanus kd
Sari Sarkomaa kok
Jaana Pelkonen kok
Pauli Kiuru kok
Timo Heinonen kok
Heikki Autto kok
Anna-Kaisa Ikonen kok